

ISMERETLEN TOMPA-VERSEK.

Kérészy Zoltán egyetemi tanár hirtokában van egy kéziratos kötet, egy készülőfélben lévő, de korán abbanhagyott verses anthology. Eredetileg Szathmáry Király Ida tulajdona volt, s a fiatal leány, úgy látszik, a maga gyönyörűségére bele akarta írni a neki tetsző vagy őt érdeklő magyar költeményeket. Munkája kezdetén azonban elragadta őt a halál, s így a *Jeligén* kívül csak Vörösmarty *Szózatát* és a *Magyar hölgyének tizenegyedfél sorát*, valamint Tompának két, eddig ismeretlen költeményét másolhatta bele.

A két Tompa-vers így hangzik:

Emléklap

Szathmáry Király Idának.

Ifjú élted tündérelom,
Madárének lombos ágon,
Vígán lejtő csermely árja,
Mely a rózsás völgyet járja.
Hagyjon annyit, mennyi szükség

Jánosi. Áprilhó 26. 1859.

Szép álmodból ébredésed!
Mind beteljesülve lássad:
A szép reményt, boldog álmot
Mit a gyermeklélek érzett!

Tompa Mihály.

Emléklap

Roffi Borbély Paulina kisasszonynak.

Mily szép: hol a föld javával
A szív kincse egyesül;
Bár mit hoz a sors szeszélye
Az nyugodt s boldog belől;

Jánosi April. 26. 1859.¹

Gyöngy ez, mit a bölcs a szívben,
Nem a tengerben keres.
Te nemes hölgy méltán várhad:
Hogy legyen a sors irántad,
Mint magad vagy, jó, kegyes.

Tompa Mihály.

A két költemény, amint már címük jelzi, az emlékkersek szerény műfajához tartozik, de egyik sem méltatlan Tompához. Az elsőt dikciója és zengzetes nyelve, a másikat a közepén elhelyezkedő szép gondolat (Gyöngy ez, mit a bölcs a szívben, Nem a tengerben keres) kiemeli e műfaj sablonos termékei közül. A Sz. Király Idának írt emléklapból azonban valószínűleg másolás közben kimaradt egy (vagy három?) sor. A nyolc párrimes sor közepén ugyanis egy rímtelen sort találunk, s ez stíltelenség volna, de egyébként is az 5-ik sorban megkezdett gondolatnak: Hagyjon annyit, mennyi szükség, a következő sor: Szép álmodból ébredésed, önmagában nem teljes befejezése, a két sor között hézag van, melyet a kiesett sor vagy sorok okoznak.

A versek hitelességét okiratilag nem tudjuk igazolni, mert nem eredeti kézirat tartotta fenn, hanem Sz. Király Ida másolata. Mégis bizvást elfogadhatjuk Tompa alkotásainak s nemcsak belső érv alapján. Nyomósabb bizonyíték a kéziratos kötet származása. Az a fiatal leány, akihez az első vers szól, s aki a verseket lemásolta, Sz. Király Pál felsőszolcai földbirtkosnak volt a leánya; a családot Tompa ismerte, s magát Sz. Király Pált

¹ Eredetileg, tollhibából, 1861-et írt a másoló, s csak később javította ki 1859-re.

temetésekor szép beszéddel bucsuztatta is (megjelent nyomtatásban: *Két halotti beszéd*, Miskolc, 1855.). Ha ennyire megbecsülte a halottat, érthető, hogy leánykáját kitüntette emlékverssel, s az sietett lemásolni készülő versgyűjteményébe. Sz. Király Ida halála után a kötet Kérészy Zoltán atyjához, Kérészy István végzett theologushoz, a későbbi sárospataki tanárhoz került, aki 1860/61-ben a kis Ida nevelője volt. Amint a kötet első lapján olvasható:

Szathmáry Ida kedves tanítványom örök emlékeül kaptam halála után az ő kedves anyjától, Szathmáry Király Pálné szül. Platthy Ida asszonytól.

Kérészy István.

Az sem egészen alaptalan föltevés, hogy az anya épen azért ajándékozta meg leányka volt nevelőjét ezzel a kötettel, mert az a családnál tartózkodott akkor, mikor a leányka az emlékverset kapta — s ez a föltevés még jobban emelné a versek hitelességét. De egyébként sincs semmi ok a gyanura: úgyhogy e két verset bátran beiktathatjuk Tompa költeményei közé.

CSÁSZÁR ELEMÉR.

ADALÉKOK A BALASSA-IRODALOMHOZ.

I. Balassa Istenes Énekeinek függelékében közölt két ének szerzője.

Dézsi, kitűnő Balassa-kiadásának II. kötetében, a Balassának tulajdonított költemények után a VI. részben közli a B. *Ist. Énekeinek* függelékében levő énekeket, mivel kétségtelenül Balassa-ének is van köztük. E gyűjteményben több olyan ének van, amely felett a szerző nevének kezdőbetűi olvashatók. E jelzések közül több máig sincs megfejtve. Nincs megfejtve pl. az *Ifjuságom vélke gyakran jut eszemben* kezdetű, a XVII. sz.-ban szerfelett kedvelt s az énekköltők által gyakorta «nótául» választott, itt (II. k. 295. l.) 3. sz. a. olvasható, 16 versszakból álló, az utolsó versszakban az 1616. évszámot említő *Bűnbocsánatért c.* ének szerzője sem, akinek neve a címirat után álló *Sz. Ts. M.* betűkbe van rejtve. Dézsi ez énekhez fűzött jegyzetben (II. 756.) ezt írja: «A cím után írt Sz. Ts. M. monogrammok ismeretlen énekszerző nevét rejtik. Ha nem az a Csemeki Mátyás írta ezt is, aki a 29. sz. a. alább közölt 'Magasztallak én Istenem' kezdetű éneket, akkor a XVII. sz. első negyedében működő írók közül gondolhatnánk Szepsi Csombor Mártonra, Csanaki Mátéra, Szepsi Mihályra, Szilvási Mártonra stb.»

E jegyzet olvasása után megnéztem az ének kezdősorát a sárospataki főisk. könyvtár betűsoros cédulakatalogusában, amelyben az ének kezdősorával ellátott cédulán a *Szepsi Csombor Márton Europica Varietas c.*, 1620-ban Kassán megjelent művének 399. lapjára való utalásom alapján, ezt az éneket a művecske jelzett lapján, a *Két ének c.* függelékben teljes szövegében megtaláltam. A szerző, a kassai iskola igazgatója a két éneket e címmel látta el:

«Kegyes és Böczületes Aszszonjmnak Tiliti Sophianak, Szabó Margitnak, az tekintetes Mészáros Thamás Vramnak meg-maradot Eözvegyének. Nem külömben mint az ide fellyeb be jegyzet Nemes és Nemzetes Vraimeknak hírek nevek, minden iokhoz való kegyes indúlatt yokért, sockaig meg marad-